

PRZYKŁADOWY EGZAMIN WSTĘPNY Z JEZYKA POLSKIEGO DO KLASY DP

UKIERUNKOWANA ANALIZA I INTERPRETACJA TEKSTU LITERACKIEGO

*Przeczytaj uważnie **oba** teksty, dokonaj ich analizy i interpretacji. Kierunek i zakres wypowiedzi wyznaczają pytania odnoszące się do utworów. Postaraj się, aby Twoje odpowiedzi były przemyślane, rzeczowe, związane z tekstem, poprawne językowo i właściwie rozwinięte. Cytuj, jeśli takie jest polecenie. Każda praca jest oceniana osobno, a suma punktów z obu analiz podzielona na dwa daje wynik egzaminu. Egzamin trwa 90 minut.*

a) Andrzej Stasiuk *Do czego służy okno*

Piję pierwszą kawę i czekam, aż zza lesistego grzbietu zacznie wstawać słońce. Pomarańczowa tarcza wznosi się powoli, majestatycznie, ale gdy ma się dość cierpliwości, można dostrzec jej ruch. Wynurza się z ciemnego lasu i zaczyna toczyć łagodnym, wznoszącym się łukiem w prawo, na południe. Oświetla niezmienny krajobraz i zarazem go odmienia. Formując cienie, ponagłając roślinność, wabiąc ptactwo na coroczne gody. Zięba jak niebiesko-rude płomyki, czyżby jak złotawe błyski, smoliste kosy.

Gdy robi się cieplej, przeniosę się ze spaniem na werandę, która też jest od wschodu. Zagrzebany w śpiwór będę czekał o świcie, aż ogrzeje mnie słoneczny blask. Będę sobie wyobrażał, że słońce budzi mnie na stepie albo gdzieś na Gobi. Od lat niemal co roku wyruszałam latem na wschód. Po prostu pakowałam auto i o świcie ruszałam, by po ośmiu – dziesięciu dniach rozbić obóz w zachodniej Mongolii. Albo na Ałtaju. Albo w Pamirze. Albo właśnie na Gobi. W tym roku wszystko wskazuje na to, że nie pojedę. Wszyscy tego roku dokądś nie pojedziemy. Miałem zamiar rozpaść ognisko gdzieś tam, na wschodzie, i samotnie obejść swoje sześćdziesiąte urodziny. Dość ekstrawagancki pomysł. Przyznaję. Ale dziesiątki razy rozpałam ogień na pięknych pustkowiach. Na stepie, wśród skał, w zakolach rzek, nad jeziorami, gdzie jak okiem sięgnąć nie było ani żagla, ani domu. Rozpałam ogień z wyrzucanego przez wodę drewna albo wielbłądziego nawozu, siedziałem przy nim, a potem wchodziłem do śpiwora i zasypiałem. Rano budziło mnie słońce. Szczerze mówiąc, spanie na ziemi przy ogniu w Azji Centralnej jest moim ulubionym sposobem spędzania czasu. (...)

Ale zawsze pozostaje okno na wschód. Ekran świata. Wyglądam przez nie wskroś nieruchomego krajobrazu, wskroś teraźniejszości i widzę obrazy, które niegdyś oglądałem. Dziś o poranku światło jest srebrzyste i rozproszone i wyobrażam sobie, że mój wzrok sięga dalekich miejsc, w których doznawałem zachwyty. Mam pewność, że się nie zmieniły, ponieważ składały się głównie z olśniewającej pustki. Jestem pewien, że wyobrażając je sobie, w istocie na nie patrzę poprzez srebrzysty blask poranka. Patrzę na wszystko, co wydarzyło się wcześniej. Być może patrzę na całe swoje życie, które rozplynęło się przecież w nieruchomym krajobrazie, stając się jego niewidzialną częścią. Tak jak kropla wody staje się częścią oceanu. Żeby to dostrzec, potrzebne jest okno. Tak mi się wydaje.

ZADANIA

1. Scharakteryzuj kompozycję tekstu. Zwróć uwagę na pierwsze zdanie, powiąż je z tematem, który krótko omów. (4 pkt.)
2. Zanalizuj i porównaj dwie przestrzenie opisane we fragmencie (realną i wspomnianą). Przedstaw wnioski. Wykorzystaj cytaty. (4pkt.)

3. Scharakteryzuj sposób prowadzenia narracji. Skomentuj zależność między narracją a nastrojem fragmentu. Wykorzystaj cytaty. (4 pkt.)
4. Zanalizuj i porównaj styl drugiego i trzeciego akapitu tekstu, wskaż i nazwij użyte środki stylistyczne. Sformułuj wnioski. (4 pkt.)
5. „Do czego służy okno” – jak narrator odpowiada na tytułowe pytanie? Przedstaw rozwiniętą odpowiedź, uwzględniając główne motywy prozy. (4 pkt.)

20 punktów

b) Józef Baran *Ballada o turkoczącej planecie*

dawno zatraciliśmy rachubę czasu
zima z wiosną się płacze świątek z piątkiem
tylko podróż się liczy kół turkotanie
konduktor dziurkujący raz na rok bilety

tyka w przedziale zegar gotujesz obiad
wrze zupa w garnku trwa senna wieczność
nie wybiegamy do okien nie witamy poranków
w wazonie bukiet sztucznych kwiatów

do paleniska zadajemy dni
sączy się z parowozu planety dym
sny przepływają za szybą chmury twarze
zygzaki losów biegną po orbitach

stale w tym samym miejscu – choć stacji tyle
minęliśmy i siebie samych
gdzie nas gnasz nieruchomy wietrze
ciuchcio w biegu stojąca

zamykamy oczy otwieramy
i znów to przeciągłe turkotanie kół
a więc trwamy
wciąż jeszcze trwamy
smutek nas nie rozmył
radość nie wyzarzyła
Gwiazda nie ułożyła do
wiecznego snu

ZADANIA

1. Jaki jest temat wiersza? Skomentuj jego tytuł i dwa główne motywy. (4 pkt.)
2. Kto mówi w utworze? Scharakteryzuj podmiot liryczny i określ typ liryki. Wykorzystaj cytaty. (4 pkt.)
3. Wypisz z wiersza dwa związki frazeologiczne i podaj ich znaczenie. (4 pkt.)
4. Podaj przykłady czterech różnych środków stylistycznych, nazwij je. (4 pkt.)
5. Zinterpretuj ostatnią strofę wiersza, zwróć uwagę na końcowe dwa wersy. (4 pkt.)

20 punktów